

Brüssel, 9.12.2020
COM(2020) 788 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa kliimapakt

1. Sissejuhatus

Euroopa Liit on kindlalt otsustanud haarata juhtohjad, et hoogustada kliima- ja keskkonnameetmete võtmist kõigil tasanditel. 2019. aasta detsembris tutvustas Euroopa Komisjon Euroopa rohelist kokkulepet¹ – kava, mille eesmärk on kujundada EList õiglane, terve, kestlik ja jõukas ühiskond. Vastupidav majandus, mis töötab inimeste ja looduse heaks. Kasvuhoonegaaside netonullheide. Majanduskasv, mis ei suurenda ressursikasutust ega saastet.

Pariisi kliimakokkuleppe sõlmimisest ja kestliku arengu tegevuskava 2030² vastuvõtmisest on möödunud viis aastat, kuid me ei ole liikunud edasi piisavalt kiiresti, et vältida pöördumatuid ja katastroofilisi kliimamuutusi. Teadus ütleb, et peame tegutsema kohe, kui soovime, et meil oleks mingigi võimalus saavutada Pariisi kliimaeesmärgid, eelkõige hoida globaalne soojenemine tunduvalt alla 2 °C ja jätkata jõupingutusi selle piiramiseks 1,5 °C-ni. Selleks peame kiiremini **parandama seda, kuidas me loodusega suhtleme**, kaitsma inimeste tervist ja heaolu kliima- ja keskkonnariskide eest ning tagama **elujõulise ja küllusliku planeedi** nii meile endile kui ka meile järgnevatele põlvedele.

Euroopa roheline kokkulepe ei ole vastus mitte ainult teadlastele, vaid ka **kodanike nõudmisele jõulisemalt tegutseda**. Arvamusuuringud näitavad, et üheksa eurooplast kümnest peab kliimamuutusi suureks probleemiks³ ja tunneb, et keskkonna kaitsmine on neile isiklikult oluline⁴. Rohelises kokkuleppes esitatud arvukad lahendused saavad olla edukad ainult siis, kui need on sotsiaalselt õiglased ning kui valitsuse poliitika ja reguleerimise kõrval annavad oma panuse ka kodanikud, kogukonnad, ettevõtjad ja organisatsioonid.

Seepärast käivitab Euroopa Komisjon Euroopa kliimapakti algatuse, et tagada kõigile võimalus aidata luua rohelisemat Euroopat ja toetada kestliku arengu eesmärkide saavutamist. Euroopa Komisjoni presidendi poliitilistes suunistes välja käidud kliimapakt ühendab „piirkondi, kohalikke kogukondi, kodanikuühiskonda, ettevõtjaid ja koole. Pakti osalised lepivad kokku ühised kohustused ja järgivad neid, et muuta käitumismudeleid üksikisikust kuni rahvusvahelise hiidfirmani.“⁵

Kliimapaktiga luuakse ruum, milles teha koostööd kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise peatamiseks **ning haarata kinni võimalustest**, mis otsustava tegevuse ja kestliku elustiiliga kaasnevad. Pakt ühendab inimesi kõigist eluvaldkondadest, et parandada nende teadmisi probleemidest, kutsuda kõiki eurooplasi üles osalema ja kasu saama, töötada välja suuri ja väikesi lahendusi ning kutsuda esile ja laiendada positiivseid muutusi. **Euroopa**

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_et

² <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

³ Eurobaromeetri eriuuring nr 490 „Kliimamuutused“ (2019): https://ec.europa.eu/clima/citizens/support_en

⁴ Eurobaromeetri eriuuring nr 501 „Euroopa kodanike keskkonnahoiakud“ (2020):

https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2257_92_4_501_ENG

⁵ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_et.pdf

kliimapakt kasvab ja areneb aja jooksul edasi kõigi nende kodanike ja sidusrühmade tegevuse ja loovuse toel, kes paktiga ühinevad.

Pakt võimestab suurt hulka Euroopa kodanikke, kes jagavad sarnaseid püüdlusi ning on valmis andma oma panuse selleks, et jõuda nendeni, kes on seni olnud vähem kaasatud. Pakti sisu kujundamiseks korraldatud avaliku konsultatsiooni käigus sai komisjon rohkem kui 3 500 vastust, millest suure osa saatsid kodanikud kõigest 27 ELi liikmesriigist ja mujalt⁶. Komisjon kuulab ka edaspidi kodanike, kogukondade, kodanikuühiskonna, ettevõtjate ja teiste sidusrühmade seisukohti.

1.1. Milleks Euroopa kliimapakt?

Kliimakriis ei ole tulevikuprobleem – meie, inimesed, oleme juba muutnud Maa kliimat ja kahjustanud enamikku selle ökosüsteemidest. Viimased viis aastat on olnud mõõtmiste ajaloos kõige soojemad. Kliimamuutuste mõju on nüüdseks väljaspool kahtlust: põuad, metsatulekahjud, tormid, üleujutused ja muud äärmuslikud ilmastikunähtused on kogu maailmas tõusuteel. Sellel on olnud suur mõju demograafilistele suundumustele. Muutused saavad olema radikaalsemad ja ettearvatute tagajärgedega, kui me ei suuda oma ökoloogilist jalajälge ja heidet kiiresti vähendada. Nende mõju muudab põhjalikult meie maailma, tabades esmajoones kõige haavatavamaid rühmi nii kogu maailmas kui ka meie ühiskonnas⁷.

ELi institutsioonidel on oluline roll Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamiseks vajalike poliitikasuundade ja õigusaktide kujundamisel. Komisjon tegi hiljuti ka ettepaneku seada järgmiseks kümnendiks kõrgem heitkoguste vähendamise eesmärk⁸ ning esitas oma lähenemisviisi kestlikkuse ja kestliku arengu eesmärkide saavutamise kohta⁹.

Me ei hakka pihta päris nullist. **Kliimapakt hakkab toimima kõrvuti paljude olemasolevate algatuste, võrgustike ja liikumistega.** Noored kliimaaktivistid on haaranud maailma tähelepanu ja kujundanud arutelu kliimamuutuste üle. Kohalikul tasandil näitavad ELi linnapeade kliima- ja energiapakti¹⁰ raames teed kohalikud omavalitsused, kelle tegevus kodanike ja sidusrühmade kaasamisel oma territooriumil on sageli ambitsioonikam ja käegakatsutavam kui riikide valitsuste tegevus. Euroopa ringmajanduse platvorm¹¹ ja kestliku arengu eesmärkide platvorm¹² on toonud kokku sidusrühmad, et kutsuda esile muutusi meie tootmis- ja tarbimisviisides. Tööstusliidud ja muud ettevõtlusega seotud algatused on samuti

⁶ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12219-European-Climate-Pact/public-consultation>

⁷ Komisjoni talituste töödokument „Overview of Natural and Man-made Disaster Risks the European Union May Face“ (Euroopa Liidu võimalike looduslike ja inimtekkeliste katastroofide riskide ülevaade), milles analüüsitakse, kuidas liikmesriigid ja EL hindavad ja maandavad riske, sealhulgas kliimamuutustega seotud riske. Liidu elanikkonnakaitse mehhanism aitab koordineerida liikmesriikide abi hädaolukordades: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/european-disaster-risk-management_en

⁸ Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks, COM(2020) 562 https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_et

⁹ ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamine – terviklik lähenemisviis, 17. november 2020, SWD(2020) 400 final

¹⁰ <https://www.covenantofmayors.eu>

¹¹ <https://circulareconomy.europa.eu/platform>

¹² https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/multi-stakeholder-platform-sdgs_et

aidanud teha kindlaks tööstuse vajadusi ja asjakohaseid lahendusi üleminekul rohelisele majandusele.

Euroopa rohelise kokkuleppe vaimus on ka Euroopa Komisjon institutsioonina võtnud endale kohustuse olla eeskujuks ja muuta end 2030. aastaks kliimanetraalseks. 2021. aasta alguses on kavas koostada **üksikasjalik Euroopa Komisjoni keskkonnahoidlikumaks muutmise kava, mis on meie enda institutsiooniline lubadus**¹³.

Oluline osa ELi kliimaeesmärkide saavutamiseks vajalike lahenduste väljatöötamisel ja edendamisel on teadusuuringutel ja innovatsioonil¹⁴. Ettevõtted, nii suured kui ka väikesed, võtavad kasutusele uusi ärimudeleid ja uuenduslikke tehnoloogiaid, et muuta oma tegevus kestlikumaks. Kogukondlikud energiaprojektid kogu ELis aitavad kaasa taastuvate energiaallikate kasutuselevõtule, edendavad osalemist ja kaasavad kodanikke¹⁵. Sotsiaalpartnerid töötavad välja ühiseid lahendusi, et tagada õiglane üleminek kliimanetraalsusele.

Heite vähendamine ja kohanemine muutunud kliimaga eeldab, et me kõik muudame oma harjumusi. Paljud neist muudatustest parandavad seda, kuidas me elame, ringi liigume, oma hooneid jahutame või kütame, kuidas me toodame ja tarbime. Suur osa vajalikest teadmistest ja palju tõestatud lahendusi on juba olemas. Need lahendused võivad tulla organisatsioonidelt või üksikisikutelt nii otseselt (meie käitumine ja tegevus kogukondades) kui ka kaudselt (julgestades kaaslast, ettevõtjaid või poliitilisi liidreid võtma kliimameetmeid). Kliimapakt tõstab selliseid lahendusi esile ja muudab need nähtavaks, et aidata innustada ka teisi.

COVID-19 pandeemia on näidanud, kui habras on meie ühiskond ja majandus süsteemse šoki korral. Kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine on samuti suured üleilmselt levivad šokid, mis on sama pakilised ning ohustavad meie tervist ja heaolu. Prognooside kohaselt kulutavad valitsused kogu maailmas järgmise kahe aasta jooksul **ligikaudu 10 triljonit eurot**¹⁶ **tulevastelt põlvkondadelt laenatud raha COVID-19 kriisile reageerimiseks**. Praegu on aeg kaitsta meie kliimat ja loodust ning suunata need kulutused sellise ühiskonna ülesehitamisse, mida on kirjeldatud Euroopa rohelises kokkuleppes. Võib tunduda, et paljud COVID-19st taastumiseks ja kliimamuutuste vastu võitlemiseks vajalikud lahendused sõltuvad peamiselt valitsuse tegevusest, kuid palju sõltub ka meie igapäevastest otsustest. Kliimapaktiga kasutatakse ära praegust hetke ning individuaalse ja kogukondliku tegevuse potentsiaali, et aidata Euroopal taastuda.

1.2. Mis on kliimapakt?

Euroopa kliimapakt on komisjoni algatus, mille eesmärk on luua suhteid eri sidusrühmade ja kodanikuühiskonnaga, et julgustada neid võitlema kliimamuutuste vastu ja kestlikumalt

¹³ See tugineb tööle, mida komisjon on teinud alates 2005. aastast keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi (EMAS) rakendamisel, https://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm.

¹⁴ Programm „Horisont 2020“, <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>

¹⁵ „Energy communities: an overview of energy and social innovation“ (Energiakogukonnad: ülevaade energiaalastest ja sotsiaalsest innovatsioonist),

https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC119433/energy_communities_report_final.pdf

¹⁶ <https://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2020/09/30/october-2020-fiscal-monitor>

käituma. See **pakub inimestele ja organisatsioonidele võimalusi suurendada oma teadmisi kliimamuutustest, töötada välja ja rakendada lahendusi ning luua sidemeid teistega, et oma lahenduste mõju mitmekordistada.** Paktiga luuakse vilgas **ruum**, kus jagada kliimakriisiga seotud teavet, pidada selle üle arutelu ning tegutseda selle lahendamise nimel. See **pakub toetust**, et Euroopa kliimaliikumine saaks kasvada ja tugevneda.

Euroopa kliimapakt keskendub **teadlikkuse suurendamisele ja kliimaga seotud ettevõtmiste toetamisele.**

Pakti käivitamisel kutsutakse inimesi ja organisatsioone üles hakkama kliimapakti saadikuteks, viies end kurssi konkreetsete ettevõtmistega ning võttes kohustuse need ellu viia. Esimesel aastal laiendatakse paktiga hõlmatud tegevuste ulatust, et pakkuda ka võimalust kliimalubaduste andmiseks ja nendega ühinemiseks, vahetada kogemusi ja uurida ühise tegevuse koondmõju. Kuna kliimapakt on avatud algatus, pakub see mitmesuguseid osalemisvõimalusi, mis on kohandatud selle toetajate vajadustele.

Pakti rakendamist hakkab toetama spetsiaalne sekretariaat, mille tegevust juhib Euroopa Komisjon. 2021. aastal tööd alustav sekretariaat, mis järgib mitmekeelsuse, kaasatuse ja osalemise põhimõtteid, aitab komisjonil

- **teavitada** juba kliimameetmetes osalejaid ja neid, kes on n-ö ükskõiksed või kelleni on raske jõuda, ning kõigi nendega **suhelda**, samuti teha kindlaks ja tutvustada häid tavasid, mis võivad aidata kiirendada vajalikke muutusi, ning hallata pakti veebiplatvormi, mida pakti laienedes edasi arendatakse;
- **kaasata** kodanikke ja sidusrühmi ning hõlbustada sisukat osalemist, võrgustike rajamist ja ettevõtmiste koosloomist, näiteks kohalike kliimanarratiivide, lugude ja suudame-küll-hoiakute kogumise ning erinevat liiki kaasamisürituste (kaas)korraldamine kaudu. Pakti teadmuskeskus toetab kliimaalgatusi eksperditeadmiste ja vastastikuse toega;
- **toetada** pakti juhtimisraamistiku loomist ja pakti rakendamist, tagada seosed asjakohaste algatuste, rühmade ja institutsioonidega¹⁷ ning hinnata ja hoogustada algatust.

Pakti edukust saab mõõta antud lubaduste või saadikute arvuga. Veelgi olulisem – pakti edu kajastub selles, mil määral ühiskonnas kliima- ja keskkonnaalgatusi aktsepteeritakse ja nõutakse.

2. Teadlikkus

Kliimamuutused toimuvad siin ja praegu. Põuad, metsatulekahjud, meretaseme tõus, pinnase seisundi halvenemine ja ulatuslikud üleujutused mõjutavad meid juba ühel või teisel viisil. Mõju võib olla otsene, nt mõju tervisele, kahjustatud vara, kultuuripärandi hävimine, saagi ikaldumine, või kaudne, nt kliimast tingitud ränne, oht toidujulgeolekule või häiritud kauba- ja investeeringute vood. Kuigi mainitud mõjud ohustavad kõiki, tabavad need raskemalt

¹⁷ Näiteks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee.

vaeseid ja haavatavaid. See tõstatab olulised teemad, nagu õiglus, demokraatia, võrdsus, võrdõiguslikkus ja solidaarsus.

Vaatamata kliimamuutuste ulatusele ja tõsidusele on ikka veel **nende eitajaid, neis kahtlejaid ning kliimameetmete edasilükkajaid**. Oluline on pidada konstruktiivset ja avatud dialoogi, mis põhineb teaduslikel tõenditel. Desinformatsiooni vastu võitlemisel ja müütide kummutamisel on faktide teadmine oluline esimene samm. Loodusest ja kliimamuutustest arusaadavalt rääkimine nii kodus, koolis, uudistes kui ka töökohal on tõhus viis kutsuda inimesi üles tegutsema.

Pakt aitab **levitada kliimameetmete kohta teaduspõhist teavet** ning annab praktilist nõu igapäevaelu valikute tegemisel. Komisjon töötab koos paktiga ühineda soovivate organisatsioonidega välja ja teeb kättesaadavaks mitmesugused kõigile kättesaadavad teabematerjalid ning vahendid pakti elluviimiseks. Pakt tugineb suurele hulgale Euroopas juba toimivatele mitmekesistele algatustele, tutvustab olemasolevaid lahendusi, millest saada inspiratsiooni ja õppida, ning aitab kliimatoetajate võrgustikel ja kogukondadel täita oma kliimaeesmärke või ühendada jõud teistega.

Komisjon soodustab ja suurendab teadlikkust veelgi järgmiste meetmete kaudu.

- Eri taustaga ja eri kutsealasid esindavate inimeste kutsumisega **kliimapakti saadikuteks**. Saadikud pühenduvad kliimaküsimustega tegelemisele ning algatavad oma kogukondades ja võrgustikes arutelud võimalike ettevõtmiste üle. Miks on sellega kiire? Miks on igaüks oluline? Komisjon tunnustab saadikuid ametlikult, pakub neile teabematerjale ja võrgustiku loomise võimalusi ning aitab neil laiendada oma haaret nii Euroopas kui ka väljaspool Euroopat.
- **Teaduslikult usaldusväärse teabe teisendamise tegevusvõimalusteks**, mis toovad inimestele ja kogukondadele kohest ja mitmesugust kasu, näiteks katseprojektiga, mille raames kutsutakse kliimateadlasi üles külastama oma endist kooli või ülikooli. Komisjon otsib võimalusi, kuidas muuta teadusuuringute tulemused laiemale üldsusele kättesaadavamaks ja võtab selleks vastu suunised, mida ELi rahastatavate teadusprojektide tulemuste levitamisel ja teavitamistegevuses tuleb järgida.
- **Kliimateadlikkuse edendamise ning klimatoloogia ja kliimaprobleemide lahenduste lõimimisega** koolide, kutse- ja kõrgharidusasutuste **õppekavadesse** ning elukestvasse õppesse.
  - ELi uus kliimaharidust edendav koalitsioon¹⁸ kasutab ära oskusteavet, pakub vahendeid võrgustike loomiseks ning toetab loovaid lähenemisviise õpetajate, õpilaste ja üliõpilastega¹⁹.

¹⁸ Euroopa haridusruumi loomine 2025. aastaks, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52020DC0625>

¹⁹ https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/eea-communication-sept2020_en.pdf

- Komisjon kaasab eTwinningu ja platvormi School Education Gateway kogukonnad, mis ühendavad mitut tuhandet õpetajat ja kooli, ning loodava siniste koolide võrgustiku, et edendada rohelist haridust, rohelisi oskusi ja käitumisharjumuste muutmist.
  - Komisjoni veebisaidil „Õpinurk“²⁰ tehakse kättesaadavaks ELi institutsioonide väljatöötatud õppematerjalid lastele, teismelisele ja õpetajatele ning Euroopa noorteportaal²¹ aitab suurendada noorte teadlikkust kliimapaktist ja kutsub neid üles tegutsema.
  - Komisjon teeb ka ettepaneku Euroopa pädevusraamistiku kohta, et aidata arendada ja hinnata kliimamuutuste ja kestliku arengu alaseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid.
- **Kliimamuutude kummutamise ning kliimamuutuste eitamise ja väärinfo vastu võitlemisega** COVID-19-ga saadud õppetundide põhjal. Selleks kasutab komisjon oma väärinfovastast tegevuskava²² ja Euroopa demokraatia tegevuskavas kirjeldatud asjakohaseid meetmeid.²³
  - Mitmekesisele publikule mõeldud ja ELi eri keeltes toimuvate **veebi- ja muude kohtumiste ja ürituste** juhtimisega, et tekitada kliimavaldkonnas kogukondlikku eesmärgitunnetust. Igal pool Euroopas on suurepäraseid kliimaga seotud lugusid, mida jagada: pakt toetab ja ergutab kohalikku ja piirkondlikku suhtlust ja dialooge, et koguda neid rikkalikke kogemusi, mis innustaksid tegutsema. Pakti rakendamisel tuginetakse ka veebipõhiste ürituste kui odavate, vähesaastavate ja kaasavamate alternatiivide üha laiemale kasutusele, et suurendada teadlikkust kliimakriisist ja sellega kaasnevatest võimalustest. Komisjon korraldab **igal aastal ürituse**, kus tehakse kokkuvõtte edusammudest ning tutvustatakse ideid, ettevõtmisi ja lahendusi.
  - Selliste ettevõtmiste julgustamisega, milles võetakse arvesse sotsiaalset kestlikkust, sotsiaalset heaolu, kaasatust, võrdsust, mitmekesisust, ligipääsetavust ja taskukohasust kõigi jaoks ning mille eesmärk on jõuda kõige haavatavamate isikute ja piirkondadeni.

Olemasolevate eri sidusrühmi hõlmavate algatuste kasutamise ja teadlikkuse suurendamiseks. Mitu olemasolevat platvormi²⁴ võivad aidata levitada teavet näiteks energiatarbimise ja -tootmise, hoonete ja kliimamuutuste mõju kohta ning hõlbustada kogemuste, lahenduste ja heade tavade vahetamist.

Euroopa kliimapakti saadikud

²⁰ https://europa.eu/learning-corner/home_et

²¹ https://europa.eu/youth/EU_et

²² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/tackling-online-disinformation>

²³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/edap_communication.pdf

²⁴ Nt üleminekuetapis olevate söekaevanduspiirkondade platvorm, ELi saarte puhta energia algatus, linnapeade pakt, ELi kütteostuvõimeetuse jälgimiskeskus ja renoveerimislaiane avatud platvorm. Lisateavet nende platvormide kohta leiate pakti veebisaidilt.

Missioon

Pakti saadikud näitavad kliimaküsimuste ja keskkonnakaitsega tegelemisel eeskuju ning saavad proaktiivseks sillaks kodanikuühiskonna, sidusrühmade ja Euroopa Komisjoni vahel.

Kes võib saada saadikuks?

Saadikuks saamist võib taotleda igapäevaks²⁵. Organisatsioonid võivad samuti soovitada esindajat, kellest saaks nende nimel tegutses saadik. Oluline on püüelda saadikute seas soolise tasakaalu poole, et kliimamuutuste vastases tegevuses oleks eeskujusid.

Kuidas saada saadikuks?

Taotlusi saab esitada pakti veebisaidi kaudu. Kandidaatidel palutakse lühidalt kirjeldada oma (kavandatud) tegevuse ulatust ja kogemusi. Saadiku roll sobib inimestele, kes on pühendunud kliima- ja keskkonnaküsimustega tegelemisele ning järgivad pakti väärtusi. Saadikud kinnitatakse objektiivse ja läbipaistva protsessi kaudu kandidaatide saavutuste ja motivatsiooni põhjal üheks aastaks ning seda aega on võimalik pikendada.

Miks hakata saadikuks?

Saadikuid tutvustatakse pakti veebisaidil ja komisjoni sotsiaalmeediakanalites ning nad saavad kasutada pakti platvorme ja teabematerjale. Nad hakkavad kuuluma saadikute võrgustikku, mis pakub võimalusi vastastikuseks teabevahetuseks, aruteludeks ja koolitusteks.

3. Tegevus

Kliimapaktiga julgustatakse üksikisikute ja organisatsioonide **demokraatlikku, teaduspõhist, praktilist, läbipaistvat, kohaliku tasandi, kaasavat ja pikaajalist** tegevust kliimamuutuste vastu.

3.1. Osalemise julgustamine

Paljud inimesed tunnevad, et nad ei suuda mõjutada olulisi otsuseid, nagu seda, kuidas võidelda kliimamuutuste vastu. Sellised ettevõtmised nagu kodanikega peetavad dialoogid ja rahvakogud²⁶ näitavad, et **inimeste otsene kaasamine** olulistesse ja keerulistesse aruteludesse **tekitab ühise vastutuse tunnet, käivitab tehnoloogilise ja sotsiaalse innovatsiooni ning optimeerib otsustusprotsessi**. ELi kliimaeesmärkide tõstmise kontekstis loob pakt otsesideme kõigi valitsustasandite ning kodanikuühiskonna ja Euroopa kodanike

²⁵ Kuigi pakti algne kohaldamisala piirdub ELi territooriumiga, on juba olemas head ELi algatused, mis hõlmavad teavitustegevust väljaspool ELi, näiteks ELi kliimadiplomaatia nädalad, rannakoristustööd ja muud ELi delegatsioonide poolt kogu maailmas korraldatavad üritused, nt https://ec.europa.eu/info/events/eu-beach-cleanup-2020_en

²⁶ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-climate-pact-exploratory-opinion>

vahel, algatades demokraatlikke arutelusid, milles võetakse arvesse inimeste seisukohti kogu nende mitmekesisuses.

Paktis osalemine aitab kaasa **kliimaliikumisele** Euroopa kogukondades ja piirkondades ning tõstab esile **sotsiaalseid sidemeid**, mida tekitavad ühised, vastastikku inspireeritud ja kogukonna juhtimisel võetud kliimameetmed, mille eesmärk on parandada inimeste tervist ja kohalikku keskkonda.

Paktis osalevad üksikisikud ja organisatsioonid saavad seda teha eri viisidel. Näiteks saavad nad **registreerida oma kliimaalgatused ja -lubadused** kliimapakti veebiplatvormil või ühineda teiste osalejate algatustega. Paktis osalejad saavad väljendada huvi teiste töö vastu ja nendega ühendust võtta, et kogukonna vaimus tegevust veelgi laiendada ja hoogustada. On olemas selge huvi: rohkem kui 80 % kliimapakti teemalises avalikus konsultatsioonis osalenutest näitas üles huvi võtta kohustus teha midagi kliima heaks.

Pakti raames uuritakse võimalust teha koostööd **üleilmse kampaania ja platvormiga „Count Us In“**²⁷, mille eesmärk on innustada tegutsema 1 miljard inimest, ja muude sarnaste või täiendavate algatustega, mis julgustavad inimesi oma igapäevaelus kliimaküsimustega tegelema ning näitama individuaalsete jõupingutuste kollektiivset mõju.

Eriti **kutsub pakt noori üles** jätkama globaalses plaanis kliima- ja keskkonnaküsimuste päevakorda tõstmist. Võib öelda, et kliimaküsimustega tegelemine on kõige rohkem nende huvides, sest meie tänased otsused kujundavad maailma, kus nemad täiskasvanutena elavad ja mille nad oma lastele jätavad. Et veelgi suurendada noorte osalemist kliimapolitikas ja toetada nende kliimaga seotud ettevõtmisi, peab komisjon noortega korrapäraseid dialooge ja pakub neile paktis olulist kohta. Selleks luuakse koos noortega pakti osana struktureeritud kaasamisprogramm.

Selleks et pakt jääks avatud, kaasavaks ja kõrgete eesmärkidega algatuseks, peavad paktis oma lubaduse registreerimisega osaleda soovivad inimesed ja organisatsioonid järgima pakti väärtusi.

Pakti väärtused

1. Teadus, vastutus ja pühendumus. Paktis osalemine eeldab positiivseid kliimameetmeid, mis innustavad ja julgustavad teisi paktiga ühinema. Osalejad annavad oma panuse konkreetsete, teaduspõhiste ja usaldusväärsete ettevõtmistega, millel on selged ja ideaaljuhul mõõdetavad tulemused, et näidata nende mõju.
2. Läbipaistvus. Paktis osalejad kohustuvad jagama asjakohast teavet oma ettevõtmiste, meetodite ja tulemuste kohta teiste paktis osalejatega ja üldsusega. See aitab osalejatel ja teistel jälgida edusamme, teha parandusi, õppida üksteise algatustest või nendega ühineda ning mõista ettevõtmise üldist mõju.

²⁷ <https://www.count-us-in.org>

3. Ei mingit rohepesu. Lubadused registreeritakse viisil, mis tõendab, et osaleja võetud kohustused on konkreetset, avalikud ja läbipaistvad. Komisjon töötab välja asjakohase viisi edusammude jälgimiseks, kusjuures kontrolli rangus sõltub osalejate suutlikkusest²⁸.
4. Kõrged eesmärgid ja kiireloomulisus. Kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamiseks peame kiiresti ja otsustavalt seadma kahtluse alla pikaajalised käitumisharjumused ja eeldused. Kuigi iga samm loeb, püüavad paktis osalejad leida ka murrangulisi lahendusi, mis hõlmavad tulevikku vaatavaid projekte, eksperimenteerimist, uuenduslikke koostööviise ja elutervet konkurentsi tulemuste nimel.
5. Kohalikele oludele kohandatud tegevus. Arutelud ja tegevus kohandatakse kohalikele oludele ja sihtrühmadele sobivaks. Mida lähemale inimeste igapäevaelule, seda parem.
6. Mitmekesisus ja kaasatus. Osaleda saavad kõik, olenemata nende taustast või kutsealast²⁹. Pakti eesmärk on kõrvaldada kliimaküsimustega tegelemist takistavad tõkked. See hõlmab muu hulgas isikutunnustest, näiteks soost, vanusest või puudest tulenevaid takistusi. See aitab paktis osalejatel olla selliste arutelude keskmes, nagu Euroopa tulevikku käsitlevad arutelud. Pakti arendamisel toetub komisjon demokraatlike ja osalusmehhanismide kaudu väljendatud loovusele ja eri seisukohtadele.

3.2. Digitaalsete vahendite kasutamine parimal võimalikul moel

Osalemise edendamiseks kasutatakse pakti raames infotehnoloogiat, et pakkuda **uuenduslikke viise inimeste osalema meelitamiseks ja ettevõtmiste elluviimiseks**, võttes arvesse vajadust tagada üldine juurdepääsetavus kõigile³⁰. Näiteks:

- pakt edendab uusimate kättesaadavate digitehnoloogiate ja -teenuste (nt sensorid, tehisintellekt, andmed) kasutamist, et saavutada parimad tulemused ja kiirendada rohepööret;
- pakt kasutab oma veebiplatvormi ja muid digitaalseid vahendeid, et võimaldada inimestel **olla uuenduslikud ja otsida lahendusi, millega kutsuda esile kestlikke muutusi** käitumises nii individuaalsel kui ka kollektiivsel tasandil. Näiteks uuritakse

²⁸ Meetodid võetakse arvesse muid asjakohaseid raamistikke ja algatusi, näiteks olelusringil põhinevat lähenemisviisi või keskkonnaväidete põhjendamist käsitlevat algatust, mis käivitati osana Euroopa rohelisest kokkuleppes:

https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/initiative_on_green_claims.htm

²⁹ Euroopa soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025 on kirjeldatud ka pakti seisukohast olulisi meetmeid:

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_et

³⁰ Puudega inimesi käsitlev Euroopa strateegia 2010–2020 eesmärk on parandada puuetega inimeste juurdepääsu kaupadele ja teenustele. Ettevalmistamisel on uus puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030, et tagada puuetega inimestele võimalus kasutada oma õigusi ja osaleda täiel määral ühiskonnaelus.

selliseid algatusi nagu ELi rahastatud teadusuuringute käigus välja töötatud integreeritud IT-süsteemide kasutamine. Need süsteemid võivad anda kohalikele kogukondadele võimaluse kasutada mobiiltelefone, et koguda andmeid³¹ õhukvaliteedi, mulla seisundi, eluslooduse või kliima kohta ning siduda need automaatselt Copernicuse³² vaatlustega, et seostada kodanike andmed laiemate suundumustega Euroopas, aidata teha kliimamuutustega kohanemist puudutavaid otsuseid või võtta tõhusaid heite ja saaste vähendamise meetmeid. Copernicus näitab, kuidas meie planeet ja kohalik keskkond kliimamuutuste tõttu muutuvad, ning võib pakkuda objektiivseid ja usaldusväärseid andmeid otsuste tegemiseks, teadlikkuse suurendamiseks ja otseste meetmete võtmiseks;

- **kodanikega peetavates veebipõhistes interaktiivsetes dialoogides**, mida võib kooskõlastada näiteks Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi raames toimuvate dialoogidega, kutsutakse nendes osalejaid üles tutvustama oma seisukohti, ideid ja ootusi seoses sellega, mida nullheite ja nullsaastega³³ Euroopa nende kogukonnale ja igapäevaelule tähendaks;
- komisjon julgustab ja toetab selliseid platvorme, mis võimaldavad **individuaal- ja meeskonnavõistlusi, eesmärkide seadmist ja edusammude jagamist**, näiteks rakendusi, kus üksikisikud ja organisatsioonid saavad anda lubadusi. Komisjon on juba katsetanud sarnaseid mehhanisme algatuste „Social Biking Challenge“³⁴ ja „European Cycling Challenge“ jaoks.³⁵

3.3. Olemasolevatele algatustele tuginemine ja nende toetamine

Euroopa kliimapakt **tugineb paljudele** loodavatele või juba olemas olevatele **algatustele ja toetab neid**. Selleks loob komisjon **teadmuskeskuse**, kuhu koondatakse asjakohane teave ja eksperditeadmised, mis tehakse kättesaadavaks nii pakti veebiplatvormi kui ka konkreetsete tugiteenuste kaudu. Teadmuskeskus toetab olemasolevaid ja loomisjärgus algatusi, aidates neil laieneda, korrata juba toimivat, suurendada pakutavate teadmiste ja oskusteabe abil suutlikkust ning liikuda õppimisetapist tööetappi.

Pakti teadmuskeskus tegutseb koos **sotsiaalse innovatsiooni** pädevuskeskustega,³⁶ mis toetavad ELi tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi raames rahastatavate uuenduslike projektide laiendamist ja kordamist. Selle eesmärk on suurendada teadlikkust sotsiaalmajanduse potentsiaalset keskkonnaprobleemide lahendamisel rohujuuresandide projektide kaudu. 2021. aasta lõpuks kavandatud sotsiaalmajanduse tegevuskava eesmärk on samuti edendada sotsiaalset innovatsiooni.

³¹ Euroopa andmeportaali kogub metaandmeid kõigis Euroopa riikides kättesaadava avaliku sektori valduses oleva teabe kohta ja on pakti seisukohast samuti oluline, <https://data.europa.eu/europeandataportal/>

³² <https://www.copernicus.eu/et>

³³ Õhku, vett ja pinnast käsitlev nullsaaste tegevuskava aitab saavutada pakti eesmärgi, näiteks sidusrühmade sihtotstarbeliste algatuste kaudu, https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en

³⁴ <https://mobilityweek.eu/eu-initiatives/social-biking-challenge/>

³⁵ <https://civitas.eu/event/european-cycling-challenge>

³⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629&langId=en&callId=604&furtherCalls=yes>

Pakt annab **ülevaate** kliimaga seotud algatuste, sealhulgas väiksemate rohujuuretasandi projektide jaoks erinevatest allikatest (nt EL, liikmesriigid, heategevuslikud ühendused, erasektor) **saadaval olevatest ja vajalikest rahastamisvahenditest**³⁷. Eesmärk on aidata leida toetust rohujuuretasandi kliimaalgatustele, mis vajavad vaid vähe vahendeid, kuid millel on potentsiaali levida ulatuslikult osalevates kogukondades ning avaldada suurt ja positiivset mõju.

Koos sidusrühmade ja kodanikega loodavad **programmi „Euroopa horisont“ missioonid**,³⁸ **partnerlused ja projektid** pakuvad võimalusi kollektiivseteks aruteludeks ja eesmärkide seadmiseks ning kliimaga seotud kohustuste võtmiseks. Kliimamuutustega kohanemist, sealhulgas ühiskondlikke ümberkorraldusi käsitleva missiooni³⁹ ning kliimanutraalseid ja arukaid linnu käsitleva missiooni⁴⁰ raames saavad kõik asjaomased osalised, eelkõige kodanikud, osaleda vajalike lahenduste ühises kavandamises, rakendamises ja hindamises, tuginedes parimatele kättesaadavatele teadusandmetele.

Esialgu seatakse kliimapaktis esikohale komisjoni olemasolevate ja asjakohaste toetusmehhanismide raames **rohealadele, keskkonnahoidlikule liikuvusele, hoonete energiatõhususele ja keskkonnahoidlike töökohtadega seotud koolitustele** keskenduvad meetmed. Need neli valdkonda toovad vahetut kasu mitte ainult kliimale, vaid ka kodanike tervisele ja heaolule. **Pakti laiendatakse aja jooksul teistesse valdkondadesse**, nagu säästev tarbimine ja tootmine, pinnase kvaliteet, tervislik toit ja kestlik toitumine,⁴¹ ookeanid, maa- ja rannikupiirkonnad ning muud. Kliimapakti veebisaidil⁴² saab olema ajakohastatud ülevaade ELi algatustest, meetmetest ja auhindadest, millega toetatakse kliimaga seotud ettevõtmisi, alustades neljast prioriteetsest valdkonnast.

3.3.1. Rohealad

Euroopa vajab rohkem rohealasid, et suurendada vastupanuvõimet kliima- ja terviseohtude suhtes. Komisjon on oma uues elurikkuse strateegias juba teatanud, et toetab kava **istutada Euroopas 2030. aastaks juurde kolm miljardit puud**.⁴³ Linnades vajame puud ja muid rohealasid, sest need nii neelavad heitkoguseid kui ka alandavad temperatuuri, samas kui maapiirkondades toovad need mitmesugust kasu elurikkuse, põllumajanduse ja ökoturismi seisukohast. Pärast istutamist vajavad puud siiski pikaajalist hooldust ja haldust. Pakt toetab, näiteks suurema nähtavuse ja teavitamise kaudu, **kohalikke kogukondi, organisatsioone ja üksikisikuid, kes on pühendunud uutele puude istutamise ja hooldamise algatustele**. Luuakse seos liikmesriikides ELi eelarvest toetatavate põllumajanduskavadega ning

³⁷ Uuendatud kestliku rahanduse strateegia, mille komisjon võtab vastu 2021. aasta alguses, loob sobiva raamistiku selle algatuse toetamiseks.

³⁸ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>

³⁹ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe/adaptation-climate-change-including-societal-transformation_en

⁴⁰ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en

⁴¹ Komisjon töötab koos sidusrühmadega 2021. aasta teiseks kvartaliks välja ELi tegevusjuhendi ja seireraamistiku vastutustundliku ettevõtluse ja turunduse kohta toidutarneahelas.

⁴² <https://europa.eu/climate-pact>

⁴³ https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm

mitmesuguste ELi fondide (ühtekuuluvusfondid, programm LIFE jne) ja platvormidega (uus Euroopa linnaruumi haljastamise platvorm, millest teatati elurikkuse strateegias).

Eelkõige **kohalikud omavalitsused** saavad kujundada linnamaastikke, mis teevad ruumi linnametsade, parkide ja aedade kasvuks. COVID-19-ga seoses kehtestatud piirangute tõttu on üha rohkem linnapeasid mõistnud, kui oluline on linnades kohalike rohealade laiendamine kodanike heaolu seisukohast, lisaks juba üldteada kasule, mis seisneb heitkoguste vähendamises ja kliimamuutustega kohanemisele kaasa aitamises.

Pakt pöörab tähelepanu maapiirkondade erilisele rollile⁴⁴ elanikkonna tasakaalustatud territoriaalse jaotuse tagamisel ning tervete ökosüsteemidega vastupidavate maastike hoidjatena linnade ülerahvastatuse vältimisel.

Pakt

1. pakub linnapeadele ning kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele teavet, tuginedes olemasolevatele ressursidele, võrgustikele ja platvormidele, nagu ELi linnapeade pakt,⁴⁵ Euroopa roheline pealinn,⁴⁶ rohelise lehe võrgustikud, rohelise linna tööriist (Green City Tool) ja roheliste linnade lepe;
2. pakub kohalikele omavalitsustele lahendusi linnade rohealade taastamiseks, kaitsmiseks ja laiendamiseks. Lahendused tuginevad olemasolevatele poliitikasuundadele ja algatustele ning neis kasutatakse ära programmi „Euroopa horisont“ teadusprojektide tulemusi, näiteks looduspõhiseid lahendusi, millega luua võimalikult palju kvaliteetseid töökohti ja ärivõimalusi ning suurendada kliimamuutustele vastupanu võimet;
3. loob foorumi kogukondade, ettevõtjate, maaomanike ja kohalike omavalitsuste vaheliseks dialoogiks ning koostööks, tagamaks piisavalt suurel maa-alal taimestiku taastamise, nii et igäiks saaks kasu sellega kaasnevatest kliima, tervise ja ökosüsteemidega seotud eelistest.

3.3.2. Keskkonnahoidlik liikuvus

Me kõik peame liikuma ringi tõhusalt – ja me saame seda teha, parandades samal ajal oma tervist ja keskkonda. Märkimisväärne osa meie isikliku tegevusega seotud heitkogustest sõltub meie transpordivõimalustest ja sellest, kuidas me otsustame liikuda. Digilahenduste ja parema juurdepääsetavuse toel võivad ühistransport, jalgrattasõit, kõndimine ja muud keskkonnahoidliku liikuvuse vormid muuta meie linnad puhtamaks ning luua uusi võimalusi töökohtade loomiseks ja innovatsiooniks.

See ulatuslik areng keskkonnahoidliku liikuvuse suunas on juba käimas. Paljud Euroopa **linnad ja nende elanikud otsivad ohutumaid, tervislikumaid ja odavamaid liikuvusvõimalusi**, nt jalgrattataristu parandamise, sõidukite ühiskasutuse süsteemide

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12525-Long-term-vision-for-rural-areas>

⁴⁵ Ülemaailmse linnapeade pakti raames võiks järk-järgult edendada sidemeid üleilmsete partneritega.

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/>

väljatöötamise või keskkonnasäästlike busside, laevade ja rongide hankimise kaudu. Maapiirkondades on vahemaad üldiselt suuremad kui linnapiirkondades, samas kui ühistranspordi ühendused on tavaliselt väiksema sagedusega ja piirduvad tihedama asustusega piirkondadega. Seda arvesse võttes edendab pakt uuenduslikke lahendusi, **millega ei jäeta kõrvale ühtegi kohta** ja mis hõlmavad nt koossõitu elektriautoga, auto ühiskasutust, linnade ja pikamaa-jalgrattataristut ning nõudetransporti. See puudutab ka naiste transpordialaseid erivajadusi,⁴⁷ puuetega inimestele ja eakatele ligipääsu tagamise nõudeid, aga ka elukohapõhise segregatsiooni vältimist, muutes ühistransporditeenused kõigile kättesaadavaks.

Euroopa kliimapakt tutvustab ja toetab kõiki neid paljusid võimalusi, mida me saame kasutada tõhusaks liikumiseks tervislikumal ja vähem saastaval viisil, ning julgustab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kasutama ühtekuuluvuspoliitika vahendeid keskkonnahoidlikumale liikuvusele üleminekuks. Selle võib siduda muude algatustega, nagu Clean Bus Platform,⁴⁸ mis toetab linnu keskkonnasäästlike busside ühisel ostmisel, linnade võrgustik CIVITAS,⁴⁹ mis on pühendunud puhtama linnaliikuvuse edendamisele, ja säästva linnaliikuvuse kavade Euroopa platvorm,⁵⁰ mis aitab linnadel vähendada transpordi CO₂ heidet. Pakti raames antud kliimalubaduste mõju keskkonnahoidlikule transpordile saab võimendada Euroopa liikuvusnädala,⁵¹ linnaliikuvuse auhindade, linnaliikuvuse päevade ja Euroopa raudteeaasta (2021) kaudu.

Nende algatuste raames võib pakt olla **sidusrühmade, linnade või piirkondade võetud kohustuste kokkusaamispaigaks**, et

1. osta ühiselt heiteta transpordivahendeid, näiteks elektri- või vesinikubusse;
2. laiendada ühiselt ohutut jalgrattataristut ja parandada selle kvaliteeti, vähendades samal ajal liiklussurmade arvu linnades;
3. võtta kasutusele uuenduslikud liikuvus- ja logistikalahendused ning töötada välja kaasavad ja säästvad linnaliikuvuse kavad, mis sisaldavad eri lahenduste kohandatud kombinatsioone heitkoguste ja õhusaaste vähendamiseks;
4. soodustada selliste transpordivõimaluste kombineerimist, mis pakuvad reisijatele ELi-siseseks reisimiseks CO₂-neutraalseid valikuid, eelkõige lühemate vahemaade puhul.

3.3.3. Keskkonnahoidlikud hooned

Kodus, tööl või vabal ajal veedame me suure osa oma ajast siseruumides: hoonetes, mida köetakse ja jahutatakse fossiilkütustega või mis ei pruugi olla hästi isoleeritud; kohtades, mis ei pruugi olla suurtele kuuma- või külmalainetele vastupidavad. Kui võtta arvesse kogu olelusringi, mis hõlmab projekteerimist, ehitust, kasutust, renoveerimist ja lammutamist, siis

⁴⁷ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117687/kjna29833enn_1.pdf

⁴⁸ <https://cleanbusplatform.eu>

⁴⁹ <https://civitas.eu/> on linnade võrgustik, mis on pühendunud puhtama ja parema transpordi edendamisele Euroopas ning hõlmab rohkem kui 800 innovatiivset linnatranspordi meetet ja lahendust rohkem kui 80 nn Living Lab linnas üle Euroopa.

⁵⁰ <https://www.eltis.org/mobility-plans/european-platform>

⁵¹ <https://mobilityweek.eu>

on **hoonetesektor suurim energiatarbija ELis** (40 %), suurim toorainekasutaja (50 % kaevandatud materjalidest)⁵² ning seega üks suuremaid kasvuhoonegaaside heite tekitajaid (36 % energiaga seotud otsesest ja kaudselt heitest). Temperatuuri tõus, mis põhjustab sagedasemaid kuumalaineid, suurendab soojal hooajal hoonete jahutamiseks vajaliku energia kogust ning kontorihoonete jahutamiseks kulub kolm korda rohkem energiat kui selle kütmiseks.

Selleks et muuta hooned kliimasõbralikumaks, peame kasutama vähese CO₂ heitega materjale, ehitama uusi hooned paremini ja renoveerima olemasolevaid hooned, kuna enamik neist jääb kasutusse veel aastakümneteks.

Paktiga toetatakse **hoonete renoveerimist**⁵³ kooskõlas Euroopa Komisjoni renoveerimislaine algatusega, et vähendada nende kasvuhoonegaaside heidet ja muuta hooned kliimaga seotud ohtude, nagu kuumalained või üleujutused, mõjule vastupidavamaks. Näiteks:

1. pakti raames antakse teavet kodude, haiglate, koolide, sotsiaalelamute ja munitsipaalteenuste energia- ja materjalitõhususe parandamise mitmesuguste eeliste kohta;
2. pakt julgustab võtma kohustusi, mõõdab edusamme ja hõlbustab arutelusid renoveerimisega seotud tarneahelas osalejate vahel.⁵⁴ Pakti raames luuakse koos kodanikega lahendusi programmi „Euroopa horisont“ kaudu ning kogutakse ideid uue „Euroopa Bauhausi“ jaoks, mis on uus koosloomeruim, kus arhitektid, kunstnikud, üliõpilased, insenerid ja disainerid teevad koostööd, et muuta hooned vähem raiskavaks ja kestlikumaks;
3. ELi renoveerimislaine algatuse⁵⁵ kontekstis annab pakt suuniseid ja tehnilist abi linnapeadele ja kodanikele, kes soovivad lahendada energia tootmise ja hoonetes kasutamise seotud probleeme ning parandada hoonete vastupidavust, seejuures pöörab pakt erilist tähelepanu taskukohasusele ja kütteostuvõimetusele;
4. pakt juhib tähelepanu nt programmist LIFE ja Euroopa Regionaalarengufondist saada olevatele vahenditele, et toetada kodanike, kogukondade ja piirkondade jõupingutusi hoonete renoveerimisel, pakkudes seejuures eriabi haavatavatele kogukondadele.

3.3.4. Rohelised kutseoskused

Kliimameetmed loovad juba praegu tulevikutöökohti ja -võimalusi. ELi taastuvenergiatööstuses on nüüdseks üle 1,5 miljoni töökoha⁵⁶. Ringmajanduses töötab praegu üle 4 miljoni inimese⁵⁷. Komisjoni hinnangul luuakse üksnes selleks, et täita Euroopa

⁵² Uus ringmajanduse tegevuskava puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel, 11. märts 2020 (COM(2020) 98 final), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>

⁵³ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en

⁵⁴ Koos portaaliga BUILD UP (www.buildup.eu).

⁵⁵ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en

⁵⁶ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC120302/employment_energy_status_report_2020.pdf

⁵⁷ COM(2020) 98 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>

Liidu poolt Pariisi kokkuleppe raames võetud kohustused, 2030. aastaks juurde 1,2 miljonit rohelist töökohta.⁵⁸

Kliimapakkt aitab neid, kes otsivad tööd keskkonnasäästlikus majanduses, propageerides ja toetades **roheliste kutseoskuste**⁵⁹ arendamist inimeste seas ning haridus-, koolitus- ja ametiasutustes ning julgustades ettevõtjaid kasutama ära rohemajandusele üleminekut ja selle pakutavaid võimalusi. Roheliste kutseoskuste arendamise programmid ja algatused peaksid olema kõigile võrdselt kättesaadavad ja puuetega inimestele ligipääsetavad.

Pakt

1. julgustab kliimasõbralikule majandusele ülemineku seisukohast olulisi organisatsioone ja sektoreid osalema oskuste pakti algatuses,⁶⁰ mille eesmärk on kutsuda era- ja avaliku sektori sidusrühmi üles võtma konkreetseid meetmeid tööealiste inimeste oskuste täiendamiseks ja ümberõppeks ning looma partnerlusi;
2. levitab **häid tavasid ja edulugusid**, mis on kogutud paljude Euroopa algatuste raames, nagu Euroopa kutseoskuste nädal,⁶¹ „Oskused kogu eluks“, Euroopa Õpipoisiõppe Liit ja programmi „Erasmus+“ rahastatud projektid⁶². Liikmesriikide heade tavade hulka kuulub noortegarantii kasutamine eesmärgiga pakkuda töötutele või tööturul mitteaktiivsetele noortele võimalusi rohelistes sektorites;
3. aitab **orienteeruda uues Euroopa Sotsiaalfond+-is** (2021–2027) ning taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendis, mis võimaldavad koolitada miljoneid inimesi roheliste töökohtade jaoks, toetada keskkonnahoidlikku majanduse taastamist ja luua uue innovatsiooni toetava platvormi ning mis käivitatakse 2021. aastal. Programm „Erasmus+“ (2021–2027) pakub võimalusi arendada tulevikku suunatud oskusi ning partnerlusprojekte haridus- ja noorte valdkonna organisatsioonidele, et teha koostööd keskkonna ja kliimaga seotud oskuste ja pädevuste valdkonnas;
4. julgustab sidusrühmi, kohalikke omavalitsusi ja kogukondi kasutama täielikult ära **õiglase ülemineku fondi ja õiglase ülemineku mehhanismi**,⁶³ et edendada ümberõpet, töötajate ja töötotsijate aktiivset kaasamist ning uute kohalike tööhõivevõimaluste loomist sihtpiirkondades;
5. teavitab toetusvahenditest, mida kõrgkoolid saavad kasutada, et töötada välja ja õpetada programme, mis käsitlevad olulusringi keskkonna- ja kliimamõjusid ning jalajälge,

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8219>

⁵⁹ Tööturu tarbeks roheliste põhioskuste kogumi väljatöötamine, et suunata koolitustegevust kõigis majandussektorites – ESCO taksonoomia, <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>. ESF+ toetab 5 miljoni inimese oskuste täiendamist ja ümberõpet roheliste töökohtade ja keskkonnasäästliku majanduse huvides <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=en>.

⁶⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=et>

⁶¹ Euroopa kutseoskuste nädal, https://ec.europa.eu/social/vocational-skills-week/european-vocational-skills-week-2017_en; Euroopa Õpipoisiõppe Liit, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147>.

⁶² Erasmus+ Project Platform, <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/>; Euroopa ülikoolide algatus, https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_en

⁶³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism_et

samuti paindlikest õppevormidest, nagu keskkonnasäästlikkust käsitlevad lühikursused⁶⁴.

4. Ühine meiega

Euroopa kliimapakt tunnustab ja võimendab nende jõupingutusi, kes juba võitlevad kliima- ja ökoloogilise kriisi vastu, ning julgustab teisi ühinema. See aitab Euroopal hoida oma heidet kontrolli all ja viia oma majandus loodusega kooskõlla ning selleks on vaja kõigi panust.

Kutsume **kohalikke, piirkondlikke ja riiklikke ametiasutusi** üles korraldama regulaarseid kliima- ja keskkonnateemalisi avalikke kohtumisi, töötama välja õiglase ülemineku strateegiad, suurendama investeringuid oma kogukondade kaitsesse kliimamõjude eest ning võtma arvesse kogu kasu, mida nende piirkonnad heite vähendamisest saavad, nagu parem õhu kvaliteet, keskkonnanahulik liikuvus ja taskukohane energia.

Kutsume **erasektorit, ettevõtjaid ja finantseerimisasutusi** üles tegema head, et ka nende tulemused oleks head. See tähendab, et nad seavad kestlikkuse oma strateegia ja tegevuse keskmesse, keskenduvad pikaajalisele kasule kõigi jaoks, mitte lühiajalistele hüvedele üksikute jaoks, aitavad valitsustel tagada, et turud pakuvad majanduslikke stiimuleid keskkonnale ja kliimale tekitatava kahju vähendamiseks, ning kasutavad oma uuendusjõudu, et töötada välja lahendused üleilmsetele probleemidele.

Kutsume **kodanikuühiskonda**, sealhulgas rohujuuresandide organisatsioone üles kasutama oma koondavat jõudu, et võidelda kliimamuutuste eituse ja meetmete edasilükkamise vastu aktiivse, kaasava ja positiivse tegevuse kaudu, ning võimendada sotsiaalset innovatsiooni, et edendada kogu Euroopat hõlmavat üleminekut kliimanetraalsele ja kestlikule ühiskonnale.

Kutsume **sotsiaalpartnereid** üles töötama välja ühiseid strateegiaid õiglaseks üleminekuks kliimanetraalsusele ning säilitama ja looma töökohti üleminekuetapis olevates sektorites ja piirkondades, eelkõige uute roheliste, kvaliteetsete ja pikaajaliste tulevikutöökohtade seisukohast vajalike ümberõppe- ja oskuste täiendamise võimaluste edendamiseks.

Kutsume **koole, akadeemilisi ringkondi, haridus- ja koolitusasutusi** üles suurendama kliima- ja keskkonnateadlikkust ning tooma teaduse ja kliimakriisi pakilisuse meie igapäevaellu, poliitika kujundamisse ja majandusse.

Kutsume **noori** üles kasutama pakti selleks, et juhtida süsteemseid ja põlvkondadevahelisi muutusi ühiskonnas tervikuna.

Kutsume **kodanikke** üles otsima ja võtma omaks positiivseid muutusi, mida kliimasõbralikud valikud ja harjumused võivad nende ellu, kogukondadele ja kliimale tuua.

Pakt on nüüd avatud ideedele, saadikutele ja osalistele, kes soovivad anda kliimalubadusi. Kui soovite kliimapakti kohta rohkem teada saada või selles aktiivselt osaleda, võite

⁶⁴ Nt <https://microcredentials.eu>

külastada kliimapakti veebisaiti,⁶⁵ näidata üles huvi sotsiaalmeedias, küsida teavet komisjoni esindustest liikmesriikides või pöörduda mõne meie kliimapakti saadiku poole.

Komisjon kutsub kõiki teekonnale parema ja rohelisema Euroopa suunas. Rajame üheskoos teed ühise eesmärgi poole. Igaüks saab midagi ette võtta. Igaüks saab anda oma panuse.
Ükski panus pole liiga väike.

⁶⁵ <https://europa.eu/climate-pact>